

Gerard Kramer

Kiezen met handopsteking?

WoordStudie

Handelingen 14:23a

In deze WoordStudie onderzoeken we de vertaling van Handelingen 14:23a. Hoe kwamen er oudsten in de gemeenten? Wat was de rol van de apostelen, en was er ook een rol voor de gemeenten?

De vertalingen

We gaan eerst na hoe Handelingen 14:23 in diverse Nederlandse Bijbelvertalingen is weergegeven:

- SV:** En als zij in elke Gemeente, met opsteken der handen, ouderlingen verkoren hadden (...).
- NBG:** En nadat zij voor hen in elke gemeente oudsten hadden aangewezen (...).
- Voorhoevevert. 4^e druk:** En nadat zij hun in elke gemeente oudsten gekozen hadden (...).
- Telos 1982¹:** Nadat zij nu voor hen in elke gemeente oudsten hadden gekozen (...).

---

¹ = Herziene Voorhoevevert. 5^e druk

HSV:	En toen zij in elke gemeente door het opsteken van de handen voor hen ouderlingen gekozen hadden (...).
NBV:	In elke gemeente stelden ze oudsten aan.
Naardense Bijbel:	In elke vergadering wijzen zij over hen oudsten aan (...).
BGT:	In elke kerk kozen Paulus en Barnabas mensen uit die leiding konden geven.

Wat valt op?

Als we bovenstaande vertalingen vergelijken, valt op dat de SV en de HSV iets hebben dat in de andere vertalingen ontbreekt, en dat is het tekstelement ‘met opsteken der handen’ resp. ‘door het opsteken van de handen’. Hoe bedoelen deze vertalers dit? Wie staken er hun handen op: de apostelen of de gemeenten? Interessant genoeg weten we precies hoe de oorspronkelijke Statenvertalers dit hebben bedoeld, want in hun Kanttekeningen (een toelichting op bepaalde door hen gegeven vertalingen) schrijven zij bij deze Schriftplaats:

Gelijk bij de Grieken deze gewoonte was in het verkiezen der overheden, dat het volk door opsteking der handen hunne stemming te kennen gaf, zo schijnt dat daarvan deze gewoonte in de eerste gemeente ook gebruikt is geweest, dat de voorstelling der kerkendienars, bij de apostelen, of die van hen daartoe gezonden waren, gedaan zijnde, van de gemeente met opsteking der handen werd goedgekeurd; welk gebruik lang in de gemeente geduurd heeft, gelijk de kerkelijke geschiedenissen getuigen. Anderen menen dat daardoor verstaan wordt de oplegging der handen, die met bewilliging der gemeente geschiedde, gelijk blijkt uit het vasten en bidden, hetwelk van de ganse gemeente gedaan werd en in deze verkiezing ook geschied is.

Kortom: naar het oordeel van de Statenvertalers staken de gemeenteleden hun handen op ter goedkeuring van de door de apostelen gemaakte keuzes. Daarnaast vermelden ze de optie dat dit ‘opsteken der handen’ zou slaan op een handoplegging, die de instemming van de gemeente met de gemaakte keuzes inhield. Grosheide gaat nog verder en stelt in zijn commentaar op deze plaats ‘dat de apostelen de gemeenten in elke stad bijeenroepen en dat ze haar ouderlingen laten verkiezen’. De tekst van Lucas maakt echter duidelijk dat de verkiezing (benoeming, aanwijzing) van de oudsten *door de beide apostelen plaatsvond*, en niet *door* maar *voor* de gemeenten.

Wat betekent het gebruikte woord precies?

Dit woord voor 'kiezen' (Gr. *cheirotoneoo*) komt in het Nieuwe Testament verder slechts voor in 2 Korintiërs 8:19, waar de gemeenten een reisgenoot voor Paulus kiezen. Vergelijk de samenstelling 'tevoren verkiezen' (Gr. *pro-cheirotoneoo*) in Handelingen 10:41, waar het gaat over Gods keuze van de apostelen. Hierover zeggen de Statenvertalers in de Kanttekeningen: *Het Griekse woord cheirotonein hetwelk hier gebruikt wordt, betekent eigenlijk door opsteking der handen verkiezen, of ordineren; en wordt hierna, Handelingen 14:23, van het verkiezen der gewone dienaren met medestemming der gemeente gebruikt, tegen welke deze buitengewone verkiezing der apostelen hier wordt gesteld, als door opheffing of opsteking van Gods hand alleen gedaan.*

Het is opmerkelijk hoe de Statenvertalers vasthouden aan de door hen veronderstelde handopsteking, zelfs als het gaat om God Zelf die Zijn getuigen aanwijst in Handelingen 10:41. Oorspronkelijk betekende het werkwoord inderdaad 'de hand uitstrekken', en zo 'stemmen', maar daarnaast heeft het woord al in de klassieke periode, zeker indien het gevolgd werd door een lijdend voorwerp, de betekenis 'aanwijzen', 'kiezen', 'benoemen' gekregen. Dat dit ook in de hierboven besproken Schriftplaatsen de correcte betekenis is, maakt de samenhang volkomen duidelijk.

Oude Sporen 2017

